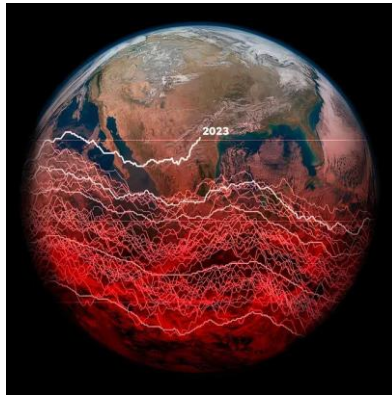

De mens als grens - ADDENDUM II

Bart Flos

DE MENS ALS GRENS

ADDENDUM II

**De frontale confrontatie:
klimaatverandering**

De frontale confrontatie: klimaatverandering

Bart Flos

**DE
MENS
ALS
GRENS**

ADDENDUM II

***De frontale confrontatie:
klimaatverandering***

Van Bart Flos verschenen eerder:

*Het anti-klaagboek – Het anti-sleurboek – Het perfecte project
De kenniskermis – Vooruitkijken voor gevorderden*

De mens als grens ('Our Inner Limits')

The Anti-Complain Book – The Perfect Project

De hoogvolwassen organisatie – De klimaatconfrontatie

De zelfmoordsoort – The Suicide Kind

As addenda to 'De mens als grens':

*Addendum I – Het begin van het einde: onwetendheid
Addendum II – De frontale confrontatie: klimaatverandering
Addendum III – Het grote probleem: overconsumptie
Addendum IV – Het laatste taboe: ineenstorting*

As addenda to 'Our Inner Limits':

*Addendum V – The Beginning of The End: Ignorance
Addendum VI – De Frontal Confrontation: Climate Change
Addendum VII – The Big Problem: Overconsumption
Addendum VIII – The Final Taboo: Collapse
Addendum IX – The Next Step: Collapse Awareness
Addendum X – The Last Resort: Collapse Acceptance
Addendum XI – The Tough Choice: Collapse Resilience*

Zelfkennis is de eerste stap naar volwassenheid.

Jane Austen

*De beschaving begint met orde, groeit met vrijheid en sterft
met chaos.*

Will Durant

*We mogen alleen op deze planeet leven zolang we de hele
natuur met mededogen en intelligentie behandelen.*

Aldous Huxley

Tweede druk december 2024 (V_9)

Uitgeverij BlijvendBeklijven Boeken
Broederwal 81
5708 ZT Helmond

www.blijvendbeklijven.nl
info@blijvendbeklijven.nl

www.demensalsgrens.nl
info@demensalsgrens.nl

Auteur, eindredactie, correctie, binnenwerk en omslag: Bart Flos
Logistiek en administratie: Uitgeverij Santasado, Zutphen

ISBN: 9789083480220
NUR 600, 900, 740, 130

© Bart Flos 2023/2024

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is nadrukkelijk niet toegestaan.

Hoewel dit boek met veel zorg is samengesteld, aanvaardt schrijver noch één van de andere betrokken partijen enige aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten en/of onvolkomenheden in dit boek.

Inhoudsopgave

Inleiding	9
Over dit boek	13
1. De frontale confrontatie	17
2. De ineenstorting	37
3. Economie versus ecologie	49
4. Het Almachtige Algoritme	63
5. Het klimaatconflict	89
6. Over klimaatstupiditeit	119
7. Van boven naar beneden kijken	135
8. Wetenschap, waarheid en werkelijkheid	171
Epiloog	195
Appendix I Flaptekst van ‘De mens als grens’	197
Appendix II ‘Waar gaat je boek over?’	199
Appendix III De wetenschappelijke methode	203
Appendix IV Het concept overconsumptie	205
Appendix V Nuttige links	207
Flaptekst	212

Inleiding

In 2015 publiceerde ik mijn vijfde boek, *Vooruitkijken voor gevorderden – Hoop voor de toekomst van mensaap en moederplaneet*. Het is een makkelijk leesbaar boek met dezelfde opzet als zijn voorganger *De kenniskermis – Overleven in een zee van informatie*. Korte hoofdstukken van ongeveer 800 woorden, voorzien van QR-codes naar TED(x)-talks, leuke plaatjes en talloze verwijzingen naar andere interessante boeken.

In *Vooruitkijken voor gevorderden* bespreek ik niet alleen de grote problemen der mensheid, maar geef ik er ook hoopvolle oplossingen bij. Door 100, 1000 en zelfs 10.000 jaar vooruit te (durven) kijken, schets ik een beeld van de onbegrensde mogelijkheden die Homo sapiens heeft om haar eigen toekomst vorm te geven. Het uiteindelijke doel? Het preserven van onze planeet om haar gereed te maken als thuisbasis voor de exploratie van de kosmos.

Ik herinner me nog goed dat iemand me een ‘naïeve idealist’ noemde. Ik verdedigde dat destijds met vuur en antwoordde dat ik mezelf liever een ‘onverbeterlijke optimist’ noemde. ‘Ja ja’, was de reactie, ‘Droom fijn verder’. Maar het was écht zo, ik zat op een comfortabele roze wolk en keek door een roze bril, wat achteraf een koude, metalen telelens en microscoop bleek te zijn. Pas toen ik in mijn helikopter stapte, zo hoog mogelijk ging vliegen en van boven naar beneden begon te kijken, vielen me de schellen van de ogen.

Fast forward naar 2022

Sinds het verschijnen van *Vooruitkijken voor gevorderden* (tussen 2015 en 2024) zijn er meer dan een half miljard mensen bijgekomen, hebben we nog eens 285 gigaton CO₂ uitgestoten en is het CO₂-gehalte in de atmosfeer gestegen van 400 naar 420 ppm. En dat heeft mij getransformeerd van een onverbeterlijke optimist naar een ‘confrontalist’, iemand die zijn omgeving frontaal confronteert met harde wetenschap, met observatie, onderzoek, feiten en bewijs.

Intensief en diep onderzoek over de afgelopen twee jaar heeft mij ertoe gebracht mijn zesde boek te schrijven, mijn Magnus Opus, waarin ik al mijn eerdere werk bij elkaar breng. *De mens als grens – ‘Over de onbuigzame barrières van ons bestaan’* is als pleidooi veel minder hoopvol, helaas, maar het bevat nog steeds oplossingen. Het zijn inmiddels wel de laatste oplossingen die ons nog resten.

Het spijt me dat ik deze keer geen hoopvolle dromen deel over de menselijke soort, die eerst haar planeet preserveert en daarna haar heil tussen de sterren gaat zoeken. Maar het wordt tijd dat we herkennen, erkennen en bekennen wat we zijn: sociale groepsprimaten en jagers-verzamelaars die geweldig goed zijn in overleven en voortplanten. Ten koste van alles en iedereen. Het is de aard van het beestje.

Fast forward naar 2024

Toen ik in oktober 2022 het finale manuscript van *De mens als grens* bij mijn uitgever aanleverde, kon ik niet vermoeden hoe snel het nog véél erger zou gaan worden. Het jaar 2023 is het jaar dat we ‘elleboog’ van de exponentiele

curve zijn gepasseerd. Dat betekent dat de gebeurtenissen met het milieu, de biodiversiteit en het klimaat vanaf nu geen relatief lineair pad meer gaan volgen, maar een chaotische, totaal onvoorspelbare weg.

In de zestien maanden na het verschijnen van mijn zesde boek, in december 2022, heb ik bijna 1.000 posts van 500 woorden geschreven op *LinkedIn*, zo'n zestig per maand, twee per dag, elke dag. Om ze niet in de eindeloze tijdslijnen verloren te laten gaan heb ik ze in elf addenda op *De mens als grens* opgenomen: vier in het Nederlands en zeven in het Engels. Ik neem je mee op dat versnellende pad van achteruitgang en we gaan een reis maken van onwetendheid via klimaatverandering naar overconsumptie en ineenstorting.

Ik had je graag iets anders verteld, maar het is geen 2015 meer. Het is ook geen 1970 meer, toen we nog wat konden dóen. Of 1990, zo'n beetje de laatste kans der mensheid om ineenstorting te voorkomen. Ik heb de 'hoopvolle toekomst van mensaap en moederplaneet' noodgedwongen moeten opgeven. Op mijn beurt hoop ik dat je het volhoudt om je door de addenda heen te werken, want het is een verhaal dat verteld moet worden. Wetenschap, waarheid en werkelijkheid vertellen ons nu dat we daadwerkelijk te lang hebben gewacht. Het is te laat. Ineenstorting is nu in het systeem ingesloten.

Met deze elf addenda hoop ik je niet alleen te wapenen met feiten en bewijs en de laatste inzichten van de wetenschappelijke gemeenschap. Ik hoop vooral dat het jou en je dierbaren meer weerbaar zal maken voor wat eraan zit te komen. Want onze toekomst ligt niet meer enkele honderden jaren ver weg, of in de volgende eeuw, of aan het einde van deze eeuw, of in 2070 of 2050. Onze toekomst speelt zich af in de komende tien jaar.

Veel leesplezier zal ik je tenslotte niet toewensen. Veel wijsheid en sterkte wel.

Over dit boek

Het mooie van het schrijven van een bericht (*post*) op *LinkedIn* is dat, meer nog dan op *Twitter* en in tegenstelling tot *Facebook*, je gedwongen wordt om je boodschap te beperken tot zo'n 500 woorden (3.000 tekens) voor een bericht en zo'n 200 woorden (1.250 tekens) voor een commentaar. 'Schrijven is schrappen' (dankjewel Simon Carmiggelt) wordt hier als het ware afgedwongen, op het leesteken nauwkeurig en dat is goed, daar leer je als auteur van. Want het dwingt je de boodschap in te korten tot een lengte die zelfs voor de gehaaste, overbelaste, *ik-ben-druk*-lezer nog te doen zou moeten zijn, zonder de kern van de boodschap uit het oog te verliezen.

Dit boek is een *addendum*, een aanvulling op mijn zesde boek *De mens als grens*. Er zijn in totaal elf addenda, vier in het Nederlands en zeven in het Engels. De Engelse addenda zijn overigens geen rechtstreekse vertalingen van de Nederlandse addenda. Op *LinkedIn* reageer ik vaak op Engelse posts in het Engels. Soms vertaal ik die naar het Nederlands, maar ze staan ook op zichzelf. Andersom geldt hetzelfde: soms vertaal ik een Nederlandse post in het Engels, soms ook niet. Dus als je de Engelse taal machtig bent – en wie is dat nou niet in Nederland – en als je compleet geïnformeerd wilt zijn, lees ze dan alle elf.

Bij een gemiddelde leessnelheid van ongeveer 250 woorden per minuut, kost ieder subhoofdstuk in dit boek je maar iets van een paar minuten. Dus zou ik willen zeggen: heb je nu even wat minder tijd? Kies dan een paar hoofdstuktitels die je aanspreken en besteed er eens tien minuten of een kwartiertje aan. Iedere post stond al op zichzelf en het enige dat ik gedaan heb is ze in een boekvorm gieten en ervoor zorgen dat de informatie waaráán ik refereer en waaróp ik reageer niet verloren gaat. Je kunt de addenda dus

oppakken en weer wegleggen wanneer je wilt. Het is sowieso het beste om de informatie in stappen tot je te nemen. Ik zou niet graag willen dat je overweldigd raakt.

Ieder van de elf addenda heeft de grootte van een gemiddeld managementboek, tussen de 30.000 en 40.000 woorden. De bijna 1.000 posts zijn geschreven van oktober 2022 tot en met maart 2024 en in min of meer chronologische volgorde in boekvorm gepresenteerd. Het is echter nog steeds een relatief losse verzameling verhalen, inzichten en overpeinzingen. Laat je dus niet verrassen door enige herhaling en voortschrijdend inzicht. Voor een meer gestructureerde basis van mijn visie op de samenlevende en samenwerkende mens, raad ik je aan eerst mijn boek *De mens als grens* te lezen of de bijbehorende website te bezoeken, die fungeert als managementsamenvatting van mijn boek.

Ieder addendum is gerubriceerd in 11 vaste hoofdstukken:

1. *De frontale confrontatie*
2. *De ineerstorting*
3. *Economie versus ecologie*
4. *Het Almachtige Algoritme*
5. *Afleiding, misleiding, twijfel en bedrog.*
6. *Het klimaatconflict*
7. *Over klimaatstupiditeit*
8. *Van boven naar beneden kijken*
9. *Vervuiling, verspilling en vernietiging*
10. *Wereldwijd overleg werkt niet*
11. *Wetenschap, waarheid en werkelijkheid*

Let op: niet alle hoofdstukken komen in alle tien addenda in gelijke mate voor.

Als je je door alle addenda hebt gewerkt, dan heb je een reis gemaakt van onwetendheid via klimaatverandering naar overconsumptie en ineenstorting. Niet alle reizen zijn even plezierig om te maken en deze reis is er eentje van het begin van het einde, van frontale confrontatie, grote existentiële problemen en het allerlaatste, ultieme taboe: de ineenstorting van de menselijke beschaving zoals we die vandaag kennen. Dat hoeft overigens niet ‘het einde van de wereld te zijn’: de uitsterving van de menselijke soort. Maar het is inmiddels wel een serieuze optie geworden.

Tot slot: waar ik het in *De mens als grens* nog aan de geachte lezer overlaat om, aan het einde van het boek gekomen, zélf conclusies te trekken over waar het heen gaat met de menselijke soort, ben ik in deze elf addenda veel meer expliciet, ‘recht in je gezicht’ en hier en daar wellicht een beetje lomp. Want als zelfbenoemd *confrontealist* ben ik stellig van mening dat alleen een frontale confrontatie met de waarheid en werkelijkheid ons wellicht nog de ogen kan openen voor wat eraan zit te komen. Hoe dan ook: veel sterkte en succes!

Bart Flos, Helmond – December 2024.

Hoofdstuk 1

De frontale confrontatie

1.1

SM69

Alwéér een TED(x)-talk erbij

Dit is een briljante TED-talk van 14 minuten, netjes volgens de ‘TED-talk-formule’ uitgevoerd:

<https://youtu.be/eH5zJxQETl4>

Inderdaad, we moeten ‘veel meer op de natuur afstemmen’ en we ‘mogen geen dieren en planten in kooien stoppen’. We moeten ‘niet-mensgerichte systemen creëren’ en we moeten ‘ontwerpen voor de eeuwigheid’. Oké, prima, helemaal mee eens. Maar wat nu? Wat gaan we nu dóen na die welbestede 14 minuten?

Begrijp me niet verkeerd. Ik heb het niet over de TED-community in het algemeen of over deze spreker in het bijzonder. Ik heb zelf ooit een TED(x)-talk gedaan bij mijn boek *Vooruitkijken voor gevorderden* (zoek maar eens op

YouTube op ‘*Futurology for Fanatics*’). Laat ik eerst eens de TED-organisatie zélf citeren:

“Op 27 juni 2006 werden de eerste TED-talks online gezet. In september van dat jaar waren ze al meer dan een miljoen keer bekeken. TED-talks bleken zo populair dat de bijbehorende TED-website in 2007 opnieuw werd gelanceerd, waardoor een wereldwijd publiek gratis toegang kreeg tot enkele van 's werelds grootste denkers, leiders en docenten [...]. Tot op heden zijn er meer dan 13.000 [TED(x)-events] gehouden in 150 landen.”

Dat is inderdaad indrukwekkend. Maar laat ik daar nu eens het volgende wereldbeeld aan toevoegen:

- Sinds 2006, het jaar waarin TED zijn talks begon, hebben we bijna 600 gigaton CO₂ aan de atmosfeer toegevoegd.
- De wereldwijde CO₂-uitstoot van fossiele brandstoffen en industrie zit alweer op zo'n 37 gigaton per jaar en zal op basis van de economische plannen van de 200 landen van de wereld stijgen naar 43 gigaton in 2050.
- Het atmosferisch CO₂-gehalte is gestegen van 381 ppm naar 420 ppm en zal in dit versnelde tempo in 2050 de 500 ppm overstijgen.
- De gemiddelde oppervlaktetemperatuur is gestegen tot 1,2 graden Celsius boven pre-industrieel niveau, oplopend tot 2,5 graden in 2050.
- De productie van olie steenkool en aardgas gaat omhoog, niet omlaag.
- De plannen van de wereldgemeenschap om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2050 terug te brengen tot 0 (nul), zijn in werkelijkheid plannen om de uitstoot minstens 20% te laten toenemen.
- De huidige wereldbevolking is 8 miljard mensen, groeiend met 1% per jaar naar 10 miljard in 2050. Al die mensen willen rijk, gezond, gelukkig en oud worden.

Geen enkel boek, artikel, studie, blog, conferentie of TED(x)-talk heeft ooit ook maar het minste verschil gemaakt. Geen enkel van die hoopvolle initiatieven heeft de groei-economische machinerieën of de uitstoot van broeikasgassen gestopt. We zullen ons perspectief moeten veranderen en ons veel meer moeten gaan richten op de collectieve *gevolgen* van ons gedrag voor onze leefomgeving. En met wij bedoel ik 'wij allemaal, overal op deze planeet'.

Wat we *niet* nodig hebben is nog meer TED-talks, meer theorieën of meer internationale conferenties die ons vertellen wat we allang weten. Wat we *wel* nodig hebben is de erkenning dat geen enkele ecologische onthulling, geen enkele innovatieve oplossing en geen enkele briljante hypothese ooit ook maar enige invloed heeft gehad op onze lotsbestemming: het overschrijden van de draagkracht van onze leefomgeving.

Voordat we met nóg meer nieuwe ideeën komen over hoe we van de wereld beter (en van de mens een betere soort) kunnen maken, moeten we onszelf drie fundamentele vragen stellen:

- 1. Wat gaan we deze keer anders, beter, 'groener' doen?*
- 2. Hoe kunnen we het opschalen naar mondiaal niveau?*
- 3. Wanneer gaat de gemiddelde oppervlaktetemperatuur dalen?*

Het zijn niet onze miljoenen ideeën, onze indrukwekkende theorieën en onze briljante TED(x)-talks die ons de das omdoen; het zijn de gevolgen van ons collectieve gedrag als menselijke soort, op de enige planeet die hebben.

Iets om eens rustig over na te denken.

1.2

SM77

De valse hoop van goede bedoelingen

Ik zag een bericht voorbijkomen van een hoopvolle burger die een bericht deelde van een andere hoopvolle burger die een artikel had gezien van een hoopvolle journalist over de ontwikkeling van een plan om met ballonnen CO₂ uit de lucht te halen en daarmee klimaatverandering 'om te draaien'. Oké, laten we klimaatverandering eens gaan 'omdraaien'. Let's do the math, shall we? Want ik geloof niet dat we goed begrijpen wat de orde van grootte is van het probleem.

Eerst wat basisgegevens:

- 1. De uitstoot van CO₂ van fossiele brandstoffen en industrie is momenteel zo'n 37 gigaton per jaar. Een gigaton is 1 miljard ton.*
- 2. Sinds 1940 hebben we 1.600 gigaton CO₂ aan de atmosfeer toegevoegd.*

Samen met de zeer concrete gegevens voor CCS (*Carbon Capture and Storage*) in bijgaand artikel (alhoewel er niets wordt gezegd over opslag) kunnen we een aantal interessante berekeningen uitvoeren.

Ik doe daarbij de volgende aannames, gebaseerd op de snelste 'capture' tegen de laagste prijs:

— *1 ton CO₂ per ballon per 6 uur (4 ton CO₂ per dag is 1.460 ton per jaar)*

- 45 dollar kosten per ton CO₂ (180 dollar per ballon per dag is 65.520 dollar per ballon per jaar)
- Te verwijderen 1.600 gigaton die al in de atmosfeer zit en 37 gigaton additionele uitstoot per jaar

Een simpele rekensom levert de volgende resultaten op:

- Om 37 gigaton CO₂ uit de lucht te halen zijn 25 miljoen ballonnen nodig. Kosten 1.638 miljard dollar per jaar.
- Om 1.600 gigaton CO₂ in bijvoorbeeld 10 jaar uit de atmosfeer te halen heb je nog eens 110 miljoen ballonnen nodig. Kosten 7.207 miljard dollar per jaar.
- Totaal 135 miljoen ballonnen 7x24 uur in operatie voor 8.845 miljard dollar per jaar (24 miljard dollar per dag).
- Iedere dag komt er dan 540 miljoen ton CO₂ naar beneden die veilig moet worden opgeslagen of verwerkt.

Heeft niemand dit eerder uitgerekend? Dat is een gigantische onderneming! Er zijn honderdduizenden mensen nodig, verdeeld over de tweehonderd landen van de wereld om deze ballonnen in de lucht te houden. Wie gaat dat organiseren, laat staan betalen? En we praten hier alleen over de kosten van operatie, nog niet eens van onderhoud en personeel. Iedere ondernemer zal onmiddellijk vragen ‘wat levert het mij op?’ Zolang we niets doen aan de oorzaken van onze CO₂-uitstoot lijkt het toch heel erg veel op dweilen met de kraan open.

Tijdens het intoetsen van dit bericht stond mijn spellingchecker op Engels en toen ik ‘ballonnen’ intoetste kreeg ik ‘baloney’. Misschien is het inderdaad allemaal wel onzin, nonsens en flauwekul als we ons niet beseffen wat de

impact is van acht miljard overconsumerende individuen. Een gigaton CO₂ is nu eenmaal gigantisch veel CO₂.

Goede bedoelingen kunnen valse hoop geven. Valse hoop is minstens zo erg als twijfel en onverschilligheid. Er zijn momenteel meer dan genoeg enthousiaste, innovatieve uitvinders en ondernemers bezig met technologische oplossingen voor *Carbon Capture and Storage*. Ik hoop dat ze er allemaal eerst de rekenmachine bij pakken om uit te rekenen wat de totale kosten zijn, voordat ze de wereld vragen om de portemonnee uit de broekzak te trekken.

<https://www.change.inc/industrie/de-opwarming-van-de-aarde-op-een-goedkope-manier-terugdraaien-deze-start-up-belooft-het-39397>

1.3

SM82

De confrontealist en de confrontabel

Toen ik ruim 2 jaar geleden het onderzoek voor mijn boek *De mens als grens* begon, zat ik met een dilemma. Want ik wilde een overzicht geven van de toestand van de wereld in het algemeen en die van de mens in het bijzonder. Wow, dat is een groot onderwerp! Hoe kon ik zoiets bespreken zonder me in details te verliezen?

Ik besloot twee leidraden te gebruiken.

- *De eerste leidraad noem ik 'de verwantschapscirkel'. Ik plaats jou als lezer in het midden en bouw vervolgens mijn verhaal op langs de as van individu, groep, samenleving en suprasysteem.*
- *De tweede leidraad noem ik 'das Gesamtergebnis'. Daarmee bedoel ik 'het ultieme totaalresultaat, de allerlaatste einduitslag en het allerbelangrijkste eindgemiddelde'. Ik kijk dus alleen op het allerhoogste niveau naar de gevolgen van ons collectieve handelen, alle individuen, groepen, samenlevingen en systemen bij elkaar.*

Tot zover de theorie. Dan nu de praktijk.

Als het gaat om klimaatverandering gebruik ik twee meetcriteria om een punt te maken:

1. De CO₂-uitstoot (*)

2. Het CO₂-gehalte

Het zijn waarden die de afgelopen halve eeuw alleen maar zijn toegenomen, ondanks alle goedbedoelde initiatieven om klimaatverandering tegen te gaan.

En dat is verwarrend! Want naast alle steeds somberder wordende klimaatrapporten verschijnen er ook positieve, hoopvolle berichten dat we met technologie de uitstoot van broeikasgassen tot nul gaan terugbrengen. Dat is niet alleen verwarrend, maar ook gevaarlijk. Want het leidt tot zelfgenoegzaamheid. Dat is wat mij getransformeerd heeft van een onverbeterlijke optimist in een confrontalist, want alleen een frontale confrontatie met de realiteit kan ons wellicht nog de ogen openen.

Jij kunt nu ook confrontalist worden door zelf te zien of al die positieve ontwikkelingen ook daadwerkelijk zoden aan de dijk zetten. En dus geef ik jou – roffel-roffel – de confrontabel!

<https://www.demensalsgrens.nl/de-confrontabel/>

[www.demensalsgrens-nl-de-confrontabel]

In de confrontabel kun je zelf zien, voor de komende 20 jaar, op welk niveau van uitstoot we hadden moeten zitten als we na de klimaatconferenties van 2001, 2007 en 2014 waren begonnen met verminderen. Je kunt dus zelf al het *window dresen* van de wereld ontmaskeren.

Een voorbeeld:

In 2022 was de uitstoot van CO₂ ruim 37 gigaton (een gigaton is 1 miljard ton), hoger dan ooit. Als we vanaf 2001 hadden gedaan wat we beloofden, hadden we in 2022 op 14 gigaton moeten zitten (23 gigaton minder) om in 2050 op 0 (nul) uit te komen.

Ter info: volgens de huidige plannen van alle landen van de wereld zitten we in 2050 op een CO₂-uitstoot van 43 gigaton!

Vanaf nu kun je dus zelf je vinger aan de klimaatpols houden en op het allerhoogste niveau bepalen of al die hoopvolle praat over verbetering en verandering überhaupt éniġ effect heeft.

Welkom in de wereld van het klimaatconfrontalisme!

(*) Ik heb het over de CO₂-uitstoot van fossiele brandstoffen en industrie.

DE MENS ALS GRENS – ADDENDUM II

De frontale confrontatie: klimaatverandering

In 2015 publiceerde auteur, spreker en veranderspecialist Bart Flos zijn vijfde boek, *Vooruitkijken voor gevorderden*. In dit boek schetst hij een hoopvol beeld van de onbegrensde mogelijkheden van de menselijke soort *Homo sapiens* om haar eigen toekomst vorm te geven.

Sinds het verschijnen van dat boek is het razendsnel uit de hand gelopen met het milieu, de biodiversiteit en het klimaat. Het bracht Flos ertoe zijn zesde boek en Magnus Opus te schrijven: *De mens als grens*. Het was als pleidooi veel minder hoopvol, helaas, maar het bevatte nog steeds oplossingen om het tij te keren.

“Na de publicatie van *De mens als grens* kon ik niet vermoeden hoe snel het nog véél erger zou gaan worden. Het jaar 2023 is het jaar dat we ‘elleboog’ van de exponentiele curve zijn gepasseerd. Wat ons nu nog rest is chaos en onvoorspelbaarheid. Ik schreef er 1.000 posts over en die wilde ik niet verloren laten gaan in de eindeloze tijdslijnen van de sociale media”, aldus Flos.

Dit is één van de elf addenda op *De mens als grens*, waarin de posts in boekvorm zijn opgenomen. Het neemt je mee op een frontaal confronterende reis van onwetendheid via klimaatverandering naar overconsumptie en ineenstorting. We doorbreken daarbij samen het laatste ultieme taboe: durven te zeggen dat we te lang gewacht hebben, dat het te laat is en dat we de gevolgen van ons destructieve collectieve gedrag als menselijke soort lijdzaam zullen moeten ondergaan.

Meer weten? Ga naar www.demensalsgrens.nl